(12)
31/1/L

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

– Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bescherming als monument van de kleermakerswinkel A. Orlans gelegen Antoine Dansaertstraat 67-69 te Brussel

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening, inzonderheid op artikelen 226 en 228;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2012 tot intrekking van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 maart 2011 houdende bescherming als monument van de kleermakerswinkel A. Orlans gelegen Antoine Dansaertstraat 67-69 te Brussel en houdende instelling van de procedure tot bescherming van hetzelfde goed;

Gelet op het gunstig advies van het college van burgemeester en schepenen van de stad Brussel uitgebracht op 16 augustus 2012;

Overwegende dat een van de eigenaars zijn opmerkingen heeft meegedeeld binnen de termijn zoals bepaald door artikel 224 van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening en dat deze als volgt kunnen worden samengevat:

- aangezien de winkel geen merkwaardig karakter vertoont, vormt de bescherming een disproportionele maatregel.

- de bescherming van de winkel vormt een belangrijke economische schade aangezien deze elke aanpassing van het goed aan de hedendaagse commerciële noden zou verhinderen;

Overwegende dat deze opmerkingen als volgt kunnen tegemoet gekomen worden:

- de winkel is een zeldzame en in uitstekende staat van bewaring gebleven getuige van de commerciële architectuur van de jaren na de Tweede Wereldoorlog, zoals gemotiveerd wordt in de bijlage 1 van dit besluit;

- de bescherming van de winkel brengt op generlei wijze de mogelijkheid tot aanpassen in het gedrang aangezien de configuratie van de winkel aanpasbaar blijft voor bepaalde types van winkels in zoverre dat de elementen die bijdragen tot de erfgoedkundige waarde gerespecteerd worden. De bescherming van de winkel zal een bekendheid en een statuut van uitzonderlijkheid meebrengen dat aantrekkingskracht uitoefent op

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

– Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale classant comme monument le magasin de tailleur A. Orlans sis rue Antoine Dansaert 67-69 à Bruxelles

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire, notamment les articles 226 et 228 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2012 retirant l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 3 mars 2011 classant comme monument le magasin de tailleur A. Orlans sis rue Antoine Dansaert 67-69 à Bruxelles et entamant la procédure de classement comme monument du même bien ;

Vu l'avis favorable du collège des bourgmestre et échevins de la ville de Bruxelles émis le 16 août 2012 ;

Considérant que l'un des propriétaires a émis ses observations dans le délai prévu par l'article 224 du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire et que celles-ci peuvent être résumées comme suit :

- la boutique ne présentant pas un caractère particulièrement remarquable, son classement constitue une mesure disproportionnée.

- le classement de la boutique constitue un préjudice économique important car il rendrait impossible toute adaptation des lieux aux besoins commerciaux actuels ;

Considérant que ces observations peuvent être rencontrées comme suit :

- la boutique constitue un témoignage rare et en parfait état de conservation de l'architecture commerciale des années après la Deuxième Guerre mondiale, tel que motivé dans l'annexe 1 du présent arrête ;

- le classement de la boutique ne met nullement en cause la possibilité de l'adapter car la configuration de la boutique reste adaptable à certains types de commerces, pour autant que soient respectés les éléments qui participent à son intérêt patrimonial. Le classement de la boutique lui apportera une notoriété et un statut « d'exception » susceptibles d'attirer une enseigne intéressée par la mise en valeur des

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING - CHANCELLERIE KANSELARIJ

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

meubilair;

Gelet op het gunstig advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 3 oktober 2012;

Op voorstel van de Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Na beraadslaging,

Besluit:

Artikel 1. Worden beschermd als monument, wegens hun historische en esthetische waarde zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit, de winkelpui, evenals, in het interieur, het ontvangstsalon in het gedeelte vooraan en het passalon in de tussenruimte van de winkel A. Orlans — met inbegrip van de decoratieve elementen die er integrerend deel van uitmaken zoals de kasten, de achterwand van de vitrine, de toonbank en pashokje – gelegen Antoine Dansaertstraat 67-69 te Brussel.

Het goed is bekend ten kadaster te Brussel, 11de afdeling, sectie M, 3de blad, perceel nr. 744 k.

Art. 2. De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3. De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel,

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking, Gewestelijke Statistiek,

Vu l'avis favorable de la Commission royale des Monuments et des Sites émis le 3 octobre 2012 ;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Après délibération,

Arrête :

Article 1er. Sont classés comme monument, en raison de leur intérêt historique et esthétique précisé dans l'annexe I du présent arrêté, la devanture commerciale ainsi que, à l'intérieur, le salon d'accueil dans la partie avant et le salon d'essayage dans la partie intermédiaire du magasin A. Orlans – et ce compris les éléments décoratifs en faisant partie intégrante tels que les armoires, comptoir, contre-vitrine et cabine d'essayage – sis rue Antoine Dansaert 67-69 à Bruxelles.

Le bien est connu au cadastre de Bruxelles, 11e division, section M, 3e feuille, parcelle n° 744 k

Art. 2. La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3. Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, 31/1/13

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Propreté publique et de la Coopération au développement et de la Statistique régionale,

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
Chancellerie
Julien Compernol
Kanselarij

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
Charles PICQUÉ
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LE MAGASIN DE TAILLEUR A. ORLANS SIS RUE ANTOINE DANSAERT 67-69 A BRUXELLES

Réf. cadastrale : Bruxelles, 11e division, section M, 3e feuille, parcelle n° 744 k

Description sommaire :

Conçu en 1958, le magasin *Arthur Orlans* s'habille d'une **devanture** de granit noir occupant le rez-de-chaussée d'une haute maison d'inspiration néoclassique de 1892. Rythmée par quatre pilastres métalliques cannelés, à chapiteau d'inspiration ionique, elle se compose d'une vitrine rectangulaire à châssis de bronze, flanquée, à gauche, de deux portes sous jour d'imposte de faible hauteur. La première, privée, est en bois orné d'un encadrement métallique ponctué, aux angles, de rosaces de même matériau. Un même décor s'applique à la porte du magasin qui, elle, est largement vitrée et munie d'un poussoir doré et cannelé, doté de petits motifs d'urne aux extrémités. Située en retrait, cette porte ménage un petit porche ajouré, à droite, d'une vitrine offrant une vue latérale sur l'étalage. L'enseigne du magasin, en lettres métalliques tridimensionnelles fixées sur l'entablement, évoque une écriture manuscrite. Le nom de la maison est repris en lettres d'or sur la vitrine. La devanture est coiffée d'une corniche sur modillons rectangulaires à ressauts.

À l'**intérieur**, le commerce se compose de trois parties distinctes : une partie avant formant un petit salon destiné à accueillir les clients, une partie intermédiaire réservée à la cabine d'essayage et aux penderies, et enfin une troisième partie, à l'arrière, occupée par l'atelier de confection.

Dans la partie accessible à la clientèle, l'aménagement d'origine est conservé, dont un beau mobilier de bois verni. Dans le petit salon avant, les murs sont parés d'un haut lambris en acajou, structuré de tables à encadrement sombre et surligné d'une corniche. Contre le mur de droite s'étend une large armoire de même bois, présentant, dans sa partie supérieure, une vitrine axiale flanquée d'étagères. Elle est devancée par un comptoir à quatre pieds, logeant une vitrine. L'étalage est clos, côté magasin, par une élégante contre-vitrine en ferronnerie dorée, ponctuée, tout comme les cache-radiateur, de rosettes métalliques. Le plafond est quadrillé de cordons moulurés. Quatre lustres dorés éclairent la pièce.

Au milieu, le salon d'essayage, séparé de la partie avant par un épais rideau de velours vert, est meublé, à droite, de deux penderies en acajou fermées du même velours qui flanquent une cheminée. En face se dresse encore une cabine d'essayage en bois peint, à montants en pilastre panneauté, sous amortissement de volume trapézoïdal. La cabine est close des mêmes tentures que les penderies et égayée d'une ferronnerie en boucles sous la traverse. Le plafond est plus simplement mouluré tandis que les murs sont sobrement ornés de corniches décoratives.

Cette petite pièce intermédiaire donne ensuite sur un local à usage d'atelier de confection, qui ne présente aucun aménagement particulier, et n'est pas compris dans le classement.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire :

Intérêt historique et esthétique :

Situé au n° 67-69 de la rue Antoine Dansaert, le magasin *Arthur Orlans* présente une devanture d'inspiration Louis XVI ou Empire, aménagée dans un immeuble de la seconde moitié du XIXe siècle. Conçue en 1958, elle illustre bien le retour à l'ornementation qui se manifeste au lendemain de la Deuxième Guerre mondiale en réaction au purisme du modernisme des années trente. Le parement de granit noir tacheté de blanc est rehaussé d'éléments dorés qui confèrent au commerce une grande élégance, tels l'enseigne en lettres découpées, les chapiteaux des pilastres et le décor des portes d'entrée.

Tout comme la devanture, l'espace commercial a été remarquablement préservé. Il se compose d'un espace avant réservé à la clientèle, accompagné d'un petit salon d'essayage, l'ensemble complété par un mobilier d'époque notamment composé d'un fond d'étalage en belle ferronnerie aux lignes entrelacées. Le mobilier comme les lambris de bois verni et le plafond mouluré évoquent les boutiques anglaises de luxe.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - CHANCELLERIE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING - KANSELARIJ

Le magasin constitue un témoignage rare de l'architecture commerciale des années cinquante, réservée à une activité artisanale de luxe. La disposition de l'espace, où à la partie publique pour la vente et l'essayage succède un atelier, témoigne d'une pratique presque disparue aujourd'hui : le tailleur vendait ses productions directement, quand de nos jours les vêtements prêts-à-porter ont remplacé la confection sur mesure. Peu de boutiques de ce type ont été conservées intactes et dans leur intégralité en Région bruxelloise.

De plus, la configuration de la boutique reste adaptable à certains types de commerces – notamment aux commerces de luxe, qui plus est dans un quartier réputé pour ses créateurs. Son classement ne met donc pas en cause la possibilité de l'adapter. Sa protection doit également lui apporter une notoriété et un statut « d'exception » susceptibles de rehausser le prestige d'une enseigne, qui pourra tirer parti de l'authenticité des espaces et de la qualité du mobilier d'origine.

Enfin, le magasin *Arthur Orlans* constitue un intéressant témoin de l'engouement pour les styles « néo » dans les années cinquante. Cette période étant en outre peu étudiée à l'heure actuelle, les réalisations de cette époque sont particulièrement menacées.

Bibliographie : Archives de la ville de Bruxelles, TP 65657 (1958) ; Berckmans, C., *De verleiding van het rationele : de Brusselse winkelpuien van het interbellum*, mémoire de licence en histoire de l'art, KULeuven, 2003 ; Berckmans, C., Gaiardo, L., « Les devantures commerciales : la quête de la séduction », in *Commerce et Négoce*, Mardaga, 2003, pp. 103-125 ; *Itinéraire des vitrines à Bruxelles. 11km à la découverte du commerce du centre-ville*, Société Royale Belge de Géographie, Bruxelles, 1994 (coll. Hommes et paysages, 24).

Vu pour être annexé à l'arrêté du

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Propreté publique et de la Coopération au développement et de la Statistique régionale,

Charles PICQUÉ

15 MARS 2013

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend verklaard
Chancellerie
Julien Compernol
Kanselarij

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE KLEERMAKERSWINKEL A. ORLANS GELEGEN ANTOINE DANSAERTSTRAAT 67-69 TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens : Brussel, 11de afdeling, sectie M, 3de blad, perceel nr. 744 k

Beknopte beschrijving :

De winkel *Arthur Orlans*, ontworpen in 1958, vormt het gelijkvloers van een hoog huis met neoclassicistische inslag uit 1892. De pui in zwarte graniet wordt geritmeerd door vier metalen gecanneleerde zuilen, met een Ionisch geïnspireerd kapiteel. Ze bestaat uit een rechthoekige vitrine met bronzen schrijwerk die links geflankeerd wordt door twee deuren met een lage bovenlicht. De eerste deur, privé, is gemaakt uit hout en versierd met een metalen omlijsting die op de hoeken bezet is met rozetten uit hetzelfde materiaal. Een zelfde patroon werd toegepast op de winkeldeur die grotendeels beglaasd is en voorzien van een verguld, gecanneleerd handvat, op de uiteinden getooid met kleine urnemotieven. Deze deur, die gelegen is in een insprong, geeft uit op een kleine portiek die rechts verlicht wordt door een vitrine die zijwaarts zicht biedt op de etalage. Het uithangbord van de winkel, in driedimensionale metalen letters vastgemaakt aan het entablement, is évoceert handschrift. De naam van het huis wordt in gouden letters weergegeven op de vitrine. De pui wordt afgesloten met een kroonlijst op uitstekende rechthoekige neuten.

In het **interieur** bestaat de winkel uit drie te onderscheiden gedeelten. Een gedeelte vooraan, een klein salon om de klanten te ontvangen, een middengedeelte dat gereserveerd is voor de pascabine en de hangkasten en een achterste gedeelte met het confectieatelier.

In het voor het publiek toegankelijke gedeelte is de oorspronkelijke inrichting bewaard gebleven, waaronder mooi meubilair uit vernist hout. In het kleine salon vooraan zijn de muren getooid met een hoge acajou lambrisering, in panelen verdeeld, met een donkere omlijsting onder een kroonlijst. Tegen de rechtse muur staat een kast uit hetzelfde hout, die in het bovenste deel in het midden een vitrine bevat, geflankeerd door rekken. Daarvoor staat een toonbank met vier poten waarin een vitrine is ondergebracht. De etalage wordt aan de kant van de winkel afgesloten door een elegante achtervitrine in verguld smeedijzer, die net als de radiatorkasten bezet is met metalen rozetten. Het plafond is in vakken verdeeld met cordonlijsten. Vier vergulde lusters verlichten het vertrek.

In het midden, het passalon, van het voorste gedeelte gescheiden door een dik, groen fluwelen gordijn, is rechts bemeubeld met twee acajou kleerkasten die met hetzelfde fluweel worden afgesloten. Ze flankeren een schouw. Daartegenover staat nog een pascabine in geschilderd hout, waarvan de stijlen eruit zien als met panelen bezette zuilen, onder trapeziumvormige sluitstukken. De cabine wordt afgesloten met dezelfde gordijnen als de kleerkasten en wordt opgevrolijkt door lusvormig smeedwerk onder de dwarsbalken. Het plafond bevat eenvoudige moulures, terwijl de muren sober versierd zijn met decoratieve kroonlijsten.

Dit kleine middengedeelte geeft uit op een lokaal waarin het confectieatelier ondergebracht is. Dit laatste heeft geen bijzondere inrichting en werd niet opgenomen in de bescherming.

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 206, 1° van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening:

Historische en esthetische waarde :

De winkel *Arthur Orlans*, gelegen op het nr. 67-69 van de Antoine Dansaertstraat, heeft een pui, geïnspireerd op de Lodewijk XVI of Empirestijl, die werd ingericht in een gebouw uit de tweede helft van de 19de eeuw. De pui werd ontworpen in 1958 en illustreert mooi de terugkeer naar ornamentiek die opkomt na de Tweede Wereldoorlog als

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

reactie op het purisme van het modernisme van de jaren 1930. Het parement in zwart, wit gevlekt graniet wordt verfraaid met vergulde elementen die aan de zaak grote waardigheid verlenen, zoals het kenteken in uitgesneden letters, de kapitelen van de zuilen en de versiering van de toegangsdeuren.

Net als de pui is ook de binneninrichting opmerkelijk goed bewaard gebleven. Deze bestaat uit een gedeelte vooraan gereserveerd voor de klanten en een klein passalon. Het geheel wordt vervolledigd door het oorspronkelijk meubilair waaronder de achterwand van de etalage uit mooi smeedijzer met vervlochten lijnen. Het meubilair en de lambrisering uit vernist hout doen denken aan Engelse luxeboetieks, net als het prachtige plafond met lijstwerk.

De winkel voor artisanale luxeproducten is een zeldzame getuige van de commerciële architectuur uit jaren 1950. De inrichting van de ruimte, waar op het publieke gedeelte voor de verkoop en het passen een atelier volgt, getuigt van een praktijk die vandaag bijna verdwenen is. De kleermaker verkocht zijn geproduceerde goederen meteen, vandaag heeft de confectiekleding het maatwerk vervangen.

De configuratie van de winkel blijft aanpasbaar voor bepaalde types van handelszaken – onder meer luxewinkels – die daarenboven gelegen is in een wijk bekend om zijn ontwerpers. De bescherming brengt de mogelijkheid tot aanpassen dus niet in het gedrang. De bescherming van de winkel zal een bekendheid en een statuut van uitzonderlijkheid meebrengen dat aantrekkingskracht uitoefent op een handelszaak die geïnteresseerd is in de exploitatie van de ruimten en het oorspronkelijke meubilair.

De winkel *Arthur Orlans* is een interessante getuige van het enthousiasme voor de "neostijlen" in de jaren 1950, een periode die nog maar weinig bestudeerd werd waardoor de realisaties uit die periode in het bijzonder bedreigd zijn.

Bibliografie : Archief van de Stad Brussel, OW 65657 (1958); Berckmans, C., *De verleiding van het rationele: de Brusselse winkelpuien van het interbellum*, licentiaatsverhandeling kunstgeschiedenis, KULeuven, 2003 ; Berckmans, C., Gaiardo, L., "De winkelpuien: het streven naar verleiding", in *Handel*, Mardaga, 2003, pp. 103-125; *Itinéraire des vitrines à Bruxelles. 11km à la découverte du commerce du centre-ville*, Société Royale Belge de Géographie, Brussel, 1994 (coll. Hommes et paysages, 24).

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van ,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking, Gewestelijke Statistiek,

Charles PICQUÉ

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
Chancellerie
Julien Compernol
Kanselarij
15 MARS 2013

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING -
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE KLEERMAKERSWINKEL A. ORLANS GELEGEN ANTOINE DANSAERTSTRAAT 67-69 TE BRUSSEL

ANNEXE II A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LE MAGASIN DE TAILLEUR A. ORLANS SIS RUE ANTOINE DANSAERT 67-69 A BRUXELLES

AFBAKENING VAN HET GOED EN VAN DE VRIJWARINGSZONE

DELIMITATION DU BIEN ET DE LA ZONE DE PROTECTION

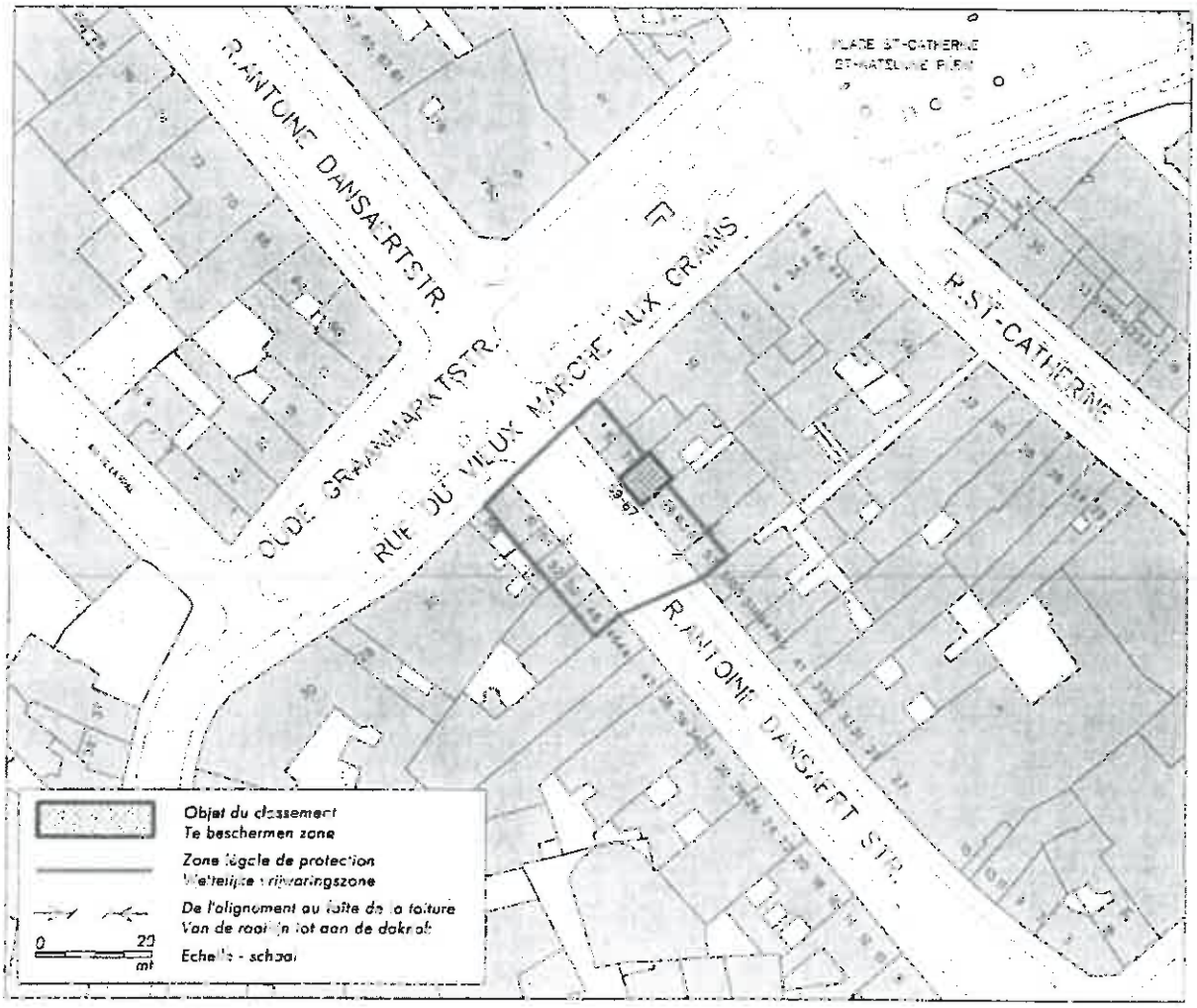

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van,

Vu pour être annexé à l'arrêté du,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Openbare Netheid, Ontwikkelingssamenwerking en Gewestelijke Statistiek

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Propreté publique et de la Coopération au développement et de la Statistique régionale

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
Chancellerie
Julien Compernolle
Kanselarij
2013

CHANCELLERIE
Charles PICQUÉ
KANSELARIJ
GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING